

Том озирнувся і побачив чоловіка, який виходив із «Зеленої клітки» і йшов у його напрямку. Том пришвидшив крок. Жодних сумнівів — він переслідував саме його. Том помітив чоловіка ще п'ять хвилин тому, коли той сидів за сусіднім столиком й обережно зиркав на нього, ніби не був *цілком* певен, але майже не сумнівався. Але Тому він здався досить упевненим, тож він похапцем докінчив свою випивку, розплатився і вийшов.

На розі Том пригнувся і швиденько рушив П'ятою авеню. Там був бар «У Рауля». Чи варто ризикнути та зазирнути ще й туди? Випробувати долю і все таке? А може, краще не зупинятися, дійти до Парк-авеню і спробувати втратити свого переслідувача, минувши кілька темних завулків? Але він зайшов до «Рауля».

Поки прямував до вільного стільця біля барної стійки, мимовільно озирався навколо, вишукуючи когось зі знайомих. Побачив кремезного чолов'ягу з рудим волоссям, чие ім'я постійно забував, — він сидів за столиком з молододю блондинкою. Рудоволосий помахав йому, і рука Тома сама по собі теж здійнялася в повітря. Він закинув одну ногу за перекладину високого стільця і напружено дивився на двері, хоча й намагався напустити на себе байдужий вигляд.

— Джин з тоніком, будь ласка, — сказав він бармену.

Невже це той чоловік, якого послали по його душу? Це він, чи не він, чи, може, таки він? Але він аж ніяк не був схожий на копа чи детектива. Він радше скидався на якогось бізнесмена, чийогось батька — гарно одягнений, при тілі, з сивиною на скронях — геть не зрозуміло, ким він міг

бути насправді. Невже саме такому доручили цю роботу — щоб він спершу завів із ним у барі дружню бесіду, а тоді — *гон!* — і ось він уже кладе йому на плече свою руку, а другою показує посвідчення і каже: «*Томе Рінлі, вас заарештовано*». Том не відводив погляду від дверей.

Ось він зайшов. Роззирнувся навколо, побачив Тома й одразу ж відвів очі. Зняв солом'яного капелюха й при-
мостився по інший бік барної стійки.

Господи, чого йому треба? Він точно не схожий на *збоченця*. Ця думка промайнула вдруге, і зараз його виснажений мозок таки намацав і видобув зі своїх закутків те слово, наче саме слово могло його захистити, але краще вже хай він буде збоченцем, аніж копом. Збоченцю він може ввічливо сказати: «Ні, дякую», посміхнутися і піти своєю дорогою. Том засовався на стільці, намагаючись заспокоїтись.

Том побачив, як чоловік махнув бармену, аби той троху зачекав, і підійшов до нього. Ось і все. Том заціпенів і не зводив із нього погляду. Вони не дадуть тобі більше десяти років, подумав про себе. Ну, може, п'ятнадцять, але в хорошій в'язниці... Тієї миті, коли чоловік розтулив рота, аби щось сказати, Тома пронизав раптовий біль розпачливого й гіркого розкаяння.

— Перепрошую, це ви Том Рінлі?

— Так.

— Мене звати Герберт Грінліф. Я батько Річарда Грінліфа. — Вираз його обличчя збивав Тома з пантелику значно більше, ніж якби він цілився в нього пістолетом. Він по-дружньому посміхався і дивився на Тома з надією. — Ви друг Річарда, чи не так?

У Тома в голові виринули якісь нечіткі спогади. Дікі Грінліф. Високий блондин. У нього водилися гроші. Том пригадав його.

— А, так. Дікі Грінліф. Так.

— Отже, ви знайомі з Чарльзом та Мартою Шріверами. Це вони розповіли мені про вас і сказали, що ви... ем... Може, ми сядемо за столик?

— Звичайно, — люб'язно погодився Том і взяв свою випивку. Пройшов за чоловіком до вільного столика в дальньому кінці невеликого приміщення. «Відстрочення вироку, — подумав він. — Свобода! Ніхто не збирався мене заарештовувати». Тут якась інша справа. Та й що б це не було, мова не йшла про велику крадіжку, підробку документів чи як там воно ще називається. Може, Річард потрапив у якусь скруту? Чи, може, містер Грінліф потребував його допомоги або поради. Том же добре знав, що сказати такому батькові, як містер Грінліф.

— Я дещо сумнівався, чи ви точно Том Ріплі, — сказав містер Грінліф. — Гадаю, я бачив вас лишень одного разу. Ви приходили до нас у гості разом із Річардом, правда ж?

— Здається, так.

— Шрівери описали мені вас. Ми всі намагалися знайти вас, адже Шрівери хотіли, щоб ми зустрілися у їхньому домі. Хтось сказав їм, що ви час від часу навідуєтесь до «Зеленої клітки». Сьогодні я вперше вийшов на пошуки, тож, мабуть, мені дуже пощастило одразу на вас натрапити. — Він посміхнувся. — Минулого тижня я написав вам листа, але ви напевне його не отримали.

— Ні, не отримав. — Марк не передавав йому пошти, подумав Том. Та щоб йому. Може, десь там був і чек від тітоньки Дотті. — Десь тиждень тому я переїхав, — додав він.

— Ага, то ось у чому річ. Насправді, я багато не писав у своєму листі. Тільки зазначив, що хотів би зустрітися з вами й перекинутись кількома словами. Шрівери думали, що ви добре знали Річарда.

— Я пам'ятаю його, так.

— Але зараз ви з ним не листуєтесь? — Чоловік здавався розчарованим.

— Ні. Я вже кілька років не бачив Дікі.

— Ось уже два роки, як він у Європі. Шрівері дуже гарної думки про вас і припустили, що ви могли б вплинути на Річарда, якби написали йому. Я хочу, щоб він повернувся додому. У нього тут є обов'язки... Але поки що він пропускає повз вуха все, що я та його мати говоримо йому.

Том вельми здивувався.

— Що саме Шрівері розповідали про мене?

— Вони казали — гадаю, вони трохи перебільшили, — що ви з Річардом були близькими друзями. Тому вони й були впевнені, що ви з ним листуєтесь. Бачте, я майже не знаю друзів Річарда... — Він глянув на склянку Тома, ніби хотів бодай запропонувати йому щось випити, але Томова склянка була майже повна.

Том пригадав, як колись разом із Дікі Грінліфом був на коктейльній вечірці в Шріверів. Напевне Грінліфи більше товаришували з ними, ніж він сам, і з цього усе й почалося, адже Том бачився зі Шріверами лише кілька разів. А під час їхньої останньої зустрічі, подумав Том, він допоміг Чарлі Шріверу впорядкувати його податкову декларацію. Чарлі був режисером на телебаченні й геть заплутався у своїх додаткових заробітках. Чарлі вважав Тома генієм, адже він зумів так підтасувати всі цифри, що сума вийшла меншою, ніж у самого Чарлі, і до того ж усе виглядало цілком законно. Можливо, саме тому Чарлі так гарно відгукувався про Тома й порекомендував його містеру Грінліфу. Під враженням того вечора Чарлі міг сказати містеру Грінліфу, що Том був розумним та поміркованим, сумлінним та чесним і завжди готовим прийти на допомогу. Однак він трохи помилявся.

— Підозрюю, що ви не знаєте інших близьких друзів Річарда, які б могли якось вплинути на нього? — жалібно запитав містер Грінліф.

Том подумав про Бадді Ланкенау, але не хотів уплутувати його в таку справу.

— Боюсь, що ні, — відказав Том, хитаючи головою. — А чому Річард не хоче повертатися додому?

— Він каже, що йому краще жити там. Але його мати серйозно занедужала... Утім, це сімейні проблеми, тож вибачте, що так набридаю. — Він ніяково провів рукою по своєму рідкому, але охайно причесаному сивому волоссю. — Він каже, що захопився малюванням. У цьому немає нічого поганого, однак у нього немає таланту до малювання. Зате він має талант до проектування кораблів, от тільки б він хотів цим займатися. — Він підвів голову, коли до нього звернувся офіціант. — Віскі «Дюарс» і содову, будь ласка. Ви будете щось замовляти?

— Ні, дякую, — сказав Том.

Містер Грінліф винувато глянув на нього.

— Ви перший із друзів Річарда, хто погодився мене вислухати. Усі інші думають, що я намагаюся втручатися в його життя.

Том міг зрозуміти їхню позицію.

— Мені б хотілося допомогти, — ввічливо відповів Том.

Тепер він пригадав, що гроші Дікі приносила суднобудівна компанія. Невеличкі вітрильники. Без сумніву, батько хотів, щоб він повернувся додому й узяв на себе сімейний бізнес. Том знічев'я посміхнувся містеру Грінліфу й спорожнив свою склянку. Він засовався на стільці, уже готовий попрощатися, але розчарування його співрозмовника можна було відчути на дотик.

— А де він живе в Європі? — запитав Том, хоча самому було начхати, де він там живе.

— У містечку Монджибелло, на південь від Неаполя. Він каже, що там навіть немає бібліотеки. Здебільшого він або плаває під вітрилами, або малює. Він придбав там будинок. Річард сам заробляє — небагато, але, вочевидь, на життя

в Італії вистачає. Ну, в кожного свої смаки, але я у тому містечку не бачу нічого привабливого. — Містер Грінліф бадьоро посміхнувся. — Чи можу я пригостити вас, містере Ріплі? — додав він, коли офіціант приніс його віскі й содову.

Том хотів чимшвидше піти. Але його мучила думка про те, що він залишить містера Грінліфа наодинці зі свіжою порцією віскі.

— Дякую. Я не проти, — сказав Том і віддав офіціанту свою порожню склянку.

— Чарлі Шрівер казав, що ви працюєте у страховій компанії, — ввічливо продовжив містер Грінліф.

— Працював там раніше. А тепер... — Том не хотів розказувати, що працював у податковому відомстві, принаймні не зараз. — А тепер працюю у відділі бухгалтерії однієї рекламної агенції.

— Справді?

Якийсь час обидва мовчали. Очі містера Грінліфа прикипіли до Тома, його погляд був жалісливим, благальним. Що, у біса, він міг відповісти? Том уже картав себе за те, що прийняв запропоновану випивку.

— До речі, а скільки Дікі років? — запитав він.

— Двадцять п'ять.

«Як і мені», — подумав Том. Напевне, Дікі чудово проводить час у Європі. Гроші, будинок, вітрильник. З якого б це дива йому захотілось повернутися додому? Образ Дікі дедалі чіткіше вимальовувався у його пам'яті: у нього була широка посмішка, світле, трохи хвилясте волосся, безтурботне й веселе обличчя. Дікі дуже пощастило. А що він сам робив у двадцять п'ять років? Перебивався з тижня на тиждень. Не мав банківського рахунку. Вперше в житті переховувався від копів. У нього був талант до математики. Чому, в біса, він не отримував за нього грошей? Том раптово збагнув, що всі його м'язи напружились, а коробка сірників у його руці стислась так, що стала майже плоскою.

Йому набридла ця розмова, чорт забирай, йому страшенно набридла ця розмова. Він хотів повернутись до барної стійки й побути на самоті.

Том ковтнув зі своєї склянки.

— Я з радістю напишу Дікі, якщо ви дасте мені його адресу, — похапцем сказав він. — Думаю, він мене пригадає. Якимось вихідними ми зустрілися на вечірці на Лонг-Айленді. Ми з Дікі пішли назбирати мідій, а потім усі їли їх на сніданок, — Том посміхнувся. — Декого потім нудило, тож вечірка не зовсім удалася. Я пригадую, що Дікі розказував про свої плани поїхати в Європу. Мабуть, ото він і поїхав...

— О, я пам'ятаю! — перебив його містер Грінліф. — То були останні вихідні Дікі вдома. Він розказував мені про ті мідії. — І він голосно засміявся.

— А ще я кілька разів бував у вас удома, — продовжив Том, уживаючись у роль. — Дікі показував мені моделі кораблів, що стояли на столі в його кімнаті.

— Ет, та це лише дитячі спроби! — Містер Грінліф аж саяв від щастя. — А він показував вам свої макети? А малюнки?

Не показував, але Том весело відказав:

— Аякже! Звісно, показував. Чорнильні малюнки, написані пером. Деякі з них були просто вражаючі. — Том ніколи їх не бачив, але зараз уявив ці точні креслення, де чітко промальовано кожнісіньку лінію, кожнісінький болт і гвинтик. Уявив усміхнене обличчя Дікі, який тримає їх перед ним, щоб Том міг добре все роздивитися. Він міг ще довго описувати всі деталі, аби потішити містера Грінліфа, однак вирішив опанувати себе.

— Так, у Річарда талант промальовувати всі, навіть найдрібніші лінії, — задоволено підтвердив містер Грінліф.

— Це точно, — погодився Том. Ця розмова все ще здавалася йому набридливою, однак тепер щось змінилося.

Він і раніше помічав за собою таке відчуття. Іноді це траплялося на вечірках, але здебільшого на різноманітних офіційних вечерях з людьми, з якими він узагалі не хотів спілкуватися, однак прийом ніяк не хотів закінчуватись. У таких випадках, якщо вже була така потреба, він міг годину-дві бути неймовірно люб'язним, а тоді щось у середині нього вибухало й він щодуху мчав до дверей. — Перепрошую, однак зараз у мене є деякі справи, інакше я б залюбки поїхав туди й спробував особисто вмовити Річарда повернутися. Можливо, мені б вдалося на нього вплинути, — сказав він лише тому, що саме це хотів почути містер Грінліф.

— Якщо ви справді вважаєте, що... тобто, якщо ви збираєтеся до Європи...

— На жаль, ні.

— Річард завжди піддавався впливу своїх друзів. Якщо б ви або хтось такий, як ви, зміг узяти відпустку, то я б з радістю відправив його до Європи поговорити з Річардом. Гадаю, від цього було б більше користі, ніж якби поїхав я сам. Утім, наскільки я розумію, ви, мабуть, не зможете узяти відпустку зі своєї теперішньої роботи?

Зненацька серце Тома підстрибнуло. Він удав, що замислився. Це була нічогенька можливість. Щось усередині нього відчуло її ще до того, як він устиг усе обдумати, і цосили вчепилося в неї.

Насправді в нього не було роботи. Може, незабаром йому й так доведеться покинути місто. Він і сам хотів поїхати з Нью-Йорка.

— Можливо, зможу, — обережно сказав Том із тим же задумливим виразом, наче перебирав у думках сотні маленьких мотузочків, які його стримували.

— Якщо ви погодитесь поїхати, я залюбки візьму на себе всі витрати. Ви справді думаєте, що змогли б це влаштувати? Скажімо, цієї осені?